

effectu detur illi tale auxilium; imo etiam desiderando ut ex parte ipsius reprobi non fiat inefficax.

40. *Idem est dicendum de quavis poena, quam constet ex absoluto Dei decreto provenire.* — Atque hinc constat doctrinam hanc non solum habere locum in reprobatione simpliciter, quae est æterna poena, sed etiam in quacumque alia poena, de qua constet, per revelationem certam et indubitatam, esse a Deo prolatam sententiam ex absoluto decreto. Sic enim decernit Deus interdum poenas aliquas temporales hujus vitæ, ut dixi in materia de Pœnitentia, et potest esse exemplum in morte filii Davidis ex adulterio nati. Quando ergo per revelationem constat tale esse decretum Dei, frustra est contra niti. Sicque potest intelligi illud Jeremiæ septimo: *Tu noli orare pro populo hoc, et non obsistas mihi, quia non exaudiem te;* et capite undecimo: *Tu noli orare pro populo hoc,* etc. Ratio vero est eadem: fundatur enim in efficacia divinæ voluntatis, et materiale est, quod circa hanc vel illam pœnam versetur.

41. *Objectio. — Solutio.* — His vero occurrebat difficultas vulgaris in materia de Spe; nam sequitur, quod si Deus revelet alicui reprobationem suam, non liceat illi pro sua salute æterna orare. Consequens videtur falsum, quia Petrus, etiamsi Christus illi dixisset: *Ter me negabis,* tenebatur non negare, ac subinde petere auxilium ad non negandum; ergo idem esset in illo casu. Item quia alias talis reprobus posset omnino desperare de salute sua, et consequenter non conari ad illam obtinendam, neque ad bene operandum, et similia. Ad hoc vero dicendum imprimis est, regulariter et de lege non teneri hominem, cui fit talis revelatio, accipere illam ut prophetiam, quam vocant ex præscientia, sed ut prophetiam comminationis, seu periculi, aut in causis proximis, quæ revelatio includit conditionem; et ideo non obstat quominus homo conari possit et debeat ad hoc, ut talis conditio non impleatur. Ideoque talis revelatio orationem non impediret, imo cognito periculo stimulos adderet ad orandum, sicut de Ninivitis legimus. Existimoque non esse consentaneum divinæ providentiae aliter revelari homini viatori futuram damnationem suam, nimirum cogendo seu obligando illum ad credendum, illam esse revelationem ex absoluta præscientia, quia talis credulitas multum repugnat statui vie. Quia vero illa revelatio non videtur simpliciter im-

possibilis de potentia absoluta, si ponamus illam fieri, consequenter dicendum est tales hominem non posse efficaciter intendere aut petere salutem æternam; posse autem et debere petere auxilium Dei ad non peccandum in quocumque actu particulari; et similiter posse et debere conari ad utendum illo auxilio cum effectu, quia hoc totum est simpliciter possibile, non obstante divina præscientia. Potest etiam petere auxilium ad minuenda peccata, et ad bene operandum, quod per se honestum est. Vide Gersonem, alphabet 45, lit. E.

42. *Ex dictis colligitur resolutio dubii in principio positi.* — Tandem ex dictis facile respondetur ad primum dubium de oratione universalis pro reprobus, seu pro omnibus hominibus indifferenter, sive reprobi sint, sive prædestinati: dicendum est enim, sine dubio ita esse orandum pro omnibus hominibus; id enim nos docuit Christus exemplo suo, quia pro omnibus mortuus est. Ex quo id ipsum obsecrat Paulus, 1 ad Timot. 2. Et hoc intendunt August. et D. Thomas, cum aiunt esse orandum pro omnibus, quia non constat qui sint reprobi, qui vero prædestinati. Ratio vero est, quia charitas obligat ad amandum omnes, et omnes sunt in gravi necessitate, indigentque auxilio Dei, cujus sunt capaces, quamdiu haec vita durat, et Deus de se paratus est ad dandum omnibus. Unde fit orari posse, et interdum debere pro justis et iustis, sive fidelibus, sive infidelibus, et quantumvis excæcatis, obduratis, seu obstinatis, quantum in hac vita esse possunt. Hoc tamen non obstat quominus ex intentione orantis aliter petat pro prædestinati, et aliter pro reprobus, illis efficaciter postulando ut cum effectu consequantur gloriam, his solum conditionate, scilicet, quantum est ex parte Dei, seu si illi non resistant. Quæ intentio interdum haberi potest explicite; non est tamen necessarium, satis enim est habitu seu virtute illam habere; habetur autem hoc modo, eo ipso quod homo petit ex intentione charitatis, vel placendi Deo.

43. *Neminem licet excludere quando cum effectu salutem hominum postulamus a Deo.* — *Etsi liceat ab illa reprobus formaliter excludere, non tamen licet materialiter* — Unde ulterius addendum est non licere ab oratione universalis, qua pro prædestinati oratur, vel absolute petitur ut homines cum effectu salvantur, non licere, inquam, aliquem excipere materialiter, ut sic dicam, seu talem aut ta-

lem personam absolute excludere, quasi desperando de salute ejus. Hoc etiam intendunt Augustinus et divus Thomas, locis supra citatis, loquunturque secundum communem rerum ordinem, et seclusa extraordinaria revelatione. Et ita ratio est clara: quia nullus est judicandus reprobus, quamdiu hic vivit; ergo ita a nobis juvandus est, quantum est ex parte nostra, sicut is qui esse potest in numero prædestinatorum. Unde licet in hac oratione generali, et suo modo efficaci pro prædestinatis, liceat formaliter excludere reprobus, non tamen materialiter, ut sic dicam, hunc vel illum hominem, quia priori modo remittitur, ut ita dicam, exceptio ad judicium Dei, in posteriori autem modo usurpat homo et prævenit divinum judicium, quod ignorat. Dices: interdum sunt in aliquo tot signa reprobationis, ut magna morali probabilitate judicetur illum esse reprobum; ergo hoc satis erit ad excludendum illum dicto modo, nam ad moralem operationem sufficit judicium probabile. Respondeo nulla indicia esse sufficientia ad judicandum practice et moraliter posse desperari de salute alicujus, quantumvis peccatoris, quamdiu vivit, et compos est sui, et excitationis ad pœnitentiam. Sicut nullus (quantumvis peccator sit, et magna habeat indicia suæ reprobationis) potest inde accipere justam licentiam desperandi, aut non orandi pro se, imo inde magis obligatur ad orandum, quia videt se in majori periculo versari, et credere semper debet potentem esse gratiam ad se liberandum, et ex parte Dei non defuturam, si per ipsum non steterit. Idem ergo est respectu proximi, quem debemus ex charitate diligere, sicut nos ipsos, et cui similiter parata est gratia de se habens eamdem virtutem.

44. *Locus Joan., 1 Can., c. 5, breviter explicatur.* — Hic vero solent difficultatem in gerere verba Joann., 1 cancr., cap. 5: *Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis;* nam inde videtur colligi, licitum esse aliquem magnum peccatorem ab oratione excludere. Hujus occasione tractare hic solent Theologi, an sit orandum pro eo qui peccavit peccatum ad mortem, ut videre licet in D. Thoma, dicto articulo septimo, ad tertium; et Alensi, dicto articulo sexto, dubio septimo. Sed de hoc testimonio disputavi late in quarto tomo tertie partis, et ideo dico breviter, si per peccatum ad mortem intelligamus finalem impenitentiam, ut Augustinus exponit, cum qui peccatum ad mortem pec-

cavit, eo ipso damnatum esse, ac subinde non esse pro illo orandum, quia, ut dictum est, pro damnatis non est orandum. Si autem per peccatum ad mortem, intelligamus quodcumque aliud speciale peccatum, durante hac vita commissum, quantumcumque sit grave, et in Spiritum Sanctum, et licet sit cum magna pertinacia et obduracione, semper posse orari pro hujusmodi peccatore, quamdiu hic vivit, quia nunquam est omnino desperanda illius correctio. Verba autem Joannis non ostendunt impossibilitatem, sed difficultatem in obtinendo effectu talis orationis; posita autem sunt ad deterrendos homines ab hujusmodi peccatis, seu a tali statu peccati, non ad prohibendam hujusmodi orationem. Imo, ut existimo, non sunt scripta ad remittendum affectum orandi pro hujusmodi peccatore, sed ad exaggerandum, non quamcumque orationem, sed valde ferventem, vel hominis multum Deo grati, esse necessariam pro hujusmodi peccatore.

CAPUT XVI.

DE ORATIONE PRO INIMICIS.

1. *Quæstionis titulus explanatur.* — Præterea solet hic specialiter tractari an sit orandum pro inimicis, ut patet in D. Thom. supra, art. 8; Alens., d. artic. 6, dub. 3; Medin., Navar., et fere omnibus Thomistis. Sed quia hoc proprie spectat ad materiam de charitate, ideo breviter sunt duo distinguenda. Unum est, an possimus sancte et licite orare pro inimicis; aliud, an teneamur. De primo nullum est dubium, quin opus illud per se sit optimum et consulendum, cum Christus dicat Matth. 5: *Orate pro persecutibus et calumniantibus vos;* et ratio est, quia illud est opus charitatis; nam quod inimicus sit peccator, non obstat quominus ex charitate diligi possit, et consequenter quod possit pro illo apud Deum intercedi. De secundo est nonnulla major difficultas; resolutio autem, ut recte divus Thomas notavit, ex lege charitatis dependet; ita ergo tenemur pro inimicis orare, sicut illos diligere. Non tenemur autem illos diligere dilectione efficaci in particulari, nisi in casu necessitatis; sic ergo nec tenemur pro illis in particulari orare, nisi interveniente gravi necessitate. Disputat vero Cajetanus in illo articulo, an haec necessitas habeat locum, tantum quando inimicus indiget, vel etiam quando veniam petit, etiamsi in alia necessitate non

sit. Sed advertendum est aliud esse loqui in generali de signis benevolentiae exhibendis inimico, aliud in particulari de hoc opere orationis. Hic de hoc tantum in particulari agimus, et de illo verum est non obligari hominem ad orandum pro inimico in particula, nisi quando ille indiget, et est in necessitate constitutus; sicut non teneor illi dare eleemosynam corporalem, nisi quando indiget. De aliis autem signis benevolentiae proportionatis ad conciliandam necessarium amicitiam, verum est exhibenda esse ex obligatione, quando inimicus petit veniam, quia tunc est articulus necessitatis quoad talia signa, quia non exhibere illa in tali occasione esset morale quoddam indicium odii, unde esset præbtere scandalum proximo ad continuandam inimicitiam: sed de hoc alias.

2. *Animo parato esse debemus ad orandum pro inimico in particulari, si opus fuerit.* — *Inimicus non debet excludi ab oratione generali pro aliis facta.* — Ex hac resolutione colligitur, licet non teneamus ordinarie actu orare pro inimico in particulari, teneri nihilominus ad habendam animi præparationem ad orandum in speciali pro illo, si indigerit, sicut de dilectione inimicorum docet divus Thomas 2. 2, q. 23, art. 8; et sicut in universum tenemur habere animum præparatum ad servanda præcepta affirmativa pro illis temporibus, pro quibus obligant. Ad hanc autem præparationem in præsenti, videtur sufficere ut contrarium præpositum nunquam habeatur, nisi fortasse, ad vincendam tentationem vel resistendum odio, necessarium sit positivum animum seu propositum exercere. Addit vero divus Thomas, dicta quæst. 83, art. 8, necessarium esse non excludere inimicum a generalibus orationibus quas pro aliis facimus. Quæ sententia ab omnibus approbatur. Et ratio esse videtur, quia tenemur diligere inimicum saltem in generali, quæ generalis dilectio in hoc consistit, ut quando proximos generatim diligimus, non excludatur inimicus; ergo eadem ratione obligat charitas ad non excludendum inimicum a communi beneficio orationis, quando pro aliis generatim funditur.

3. *Circa proxime dicta dubitatio.* — Sed hoc nonnullam difficultatem habere videtur, præsertim in praxi, quia non agimus de orationibus publicis, id est, quæ fiunt nomine totius Ecclesiæ, cuius nos esse possumus vel ministri, vel membra; nam in illis orationibus clarum est debere nos conformari inten-

tioni Ecclesiæ, et illos excludere quos ipsa excludit, verbi gratia, excommunicatos, de quibus alibi dictum est, et non excludere quos ipsa non excludit, quia hoc esset discordare ab intentione ejus, quod non licet, esetque manifestum indicium odii, vel potius officium, quod est intrinsece malum. Agimus ergo de orationibus privatis; in illis autem, per se loquendo, et secluso scandalo, non videtur intrinsece malum excludere inimicum a quacumque oratione, in qua pro aliis oramus. Nam possumus orare solum pro amicis, sub amicis intelligendo omnes illos qui non sunt inimici, in qua oratione plane excludimus inimicos; in illo autem orandi modo nulla apparet malitia per se loquendo; quia nullum est præceptum quod obliget tunc ad faciendam communissimam orationem; semper autem potest fieri sub aliqua ratione communi, in qua non includatur inimicus. Quod quidem in oratione mentali est facile ad arbitrium orantis, idemque fere est de oratione vocali, quæ non fit juxta præscriptam aliquam formam verborum, sed juxta voluntatem etiam orantis; imo, etiamsi verba sint præcripta et generalia, poterunt facile ex intentione orantis limitari, quæ intentio non videtur intrinsece mala, quia illud est voluntarium beneficium, et non debitum communitati, ut supponimus; ergo non peccat orans, conferendo illud quibusdam, et non aliis. Nam posset sic orare pro justis, et non pro injustis, pro prædestinatis, et non pro reprobis, pro cognatis amicis aut benefactoribus, et non pro aliis; ergo et pro omnibus non inimicis, in quo excluduntur inimici. Quæ ergo sunt orationes communes, a quibus non licet inimicos excludere?

4. *Statuitur ex communi consensu, non esse inimicum excludendum a communi oratione.* — Nihilominus de illa assertione dubitandum non est, quia, ut dixi, est communiter approbata, et, quod magis est, communi consensu et praxi Ecclesiæ recepta videtur. Uude contraria esset scandalosa, et occasionem præberet pravis moribus, foveretque internum odium inimicorum, ad quod natura corrupta valde propensa est. Verus autem sensus illius axiomatis non est tam clarus et certus. Primo ergo intelligi potest de orationibus communibus Ecclesiæ, quas peculiari modo censentur facere non solum ministri, sed etiam qui adsunt, et cum illis offerunt, et per illos peculiariter orant dum eis assistunt. Ab his ergo orationibus communibus

non possunt isti excludere inimicos, ut jam dictum est. Secundo, intelligi potest de orationibus communibus, non omnino voluntariis, sed factis ex obligatione communis charitatis, quomodo tenemur interdum orare pro Ecclesia, vel pro patria, aut civitate, aut simili alia communitate; ab his ergo orationibus communibus non possumus excludere inimicos, qui sunt partes illius communitatis, quia illud debitum ad illos suo modo pertinet, ratione cujus habent quoddam jus ad bona communia illius communitatis, inter quæ talis oratio computatur. Tertio, quoties oratur pro aliqua ratione communi, quæ de se æque comprehendit inimicos ac ceteros, tunc non licet excludere inimicos, etiamsi oratio alias mere voluntaria sit, et absque obligatione, quia illa est quædam irrationalis acceptio personarum, continens virtuale odium. Unde, licet absolute non teneat orare pro tali communitate, tamen, supposito quod oro, teneor orare sine tali iniqua exceptione; ut si religiosus pro religione sua et suis fratribus oret, et inde excipiat Petrum vel Paulum, sibi inimicos, graviter peccat, et sic in similibus. Quarto, licet in oratione privata, quæ sine obligatione fit, voluntarium sit orare sub aliqua oratione universalis, quæ non comprehendat inimicum, et in hoc per se non appareat intrinseca malitia, ut objectio facta probat, nihilominus cavendum est talis orandi modus tanquam periculosus; indicat enim affectum adeo aversum ab inimico, ut ad odium accedere videatur. Ideoque saltem ratione moralis periculi potest fere damnari talis modus orandi, quando, scilicet, limitatio illa ex directa intentione solum fit ad excludendum inimicum; nam si hoc publice fieret, censeretur illud esse signum quoddam odii; ergo quamvis occulite fiat, cavendum est morale periculum odii, quod ibi intercedit, nam qui amat periculum, peribit in illo. Praeterquam quod talis oratio vix potest esse Deo grata et accepta, quia vel ex nulla, vel ex valde imperfecta charitate procedere potest.

CAPUT XVII.

AN LICEAT BONA TEMPORALIA ORANDO A DEO
PETERE.

1. *Nihil determinate petendum esse docuit Socrates.* — Hæc est postrema habitudo quam necessario includit oratio, scilicet ad rem postu-

latam, de qua tractat D. Thomas, dicta qu. 83, art. 5, ad 6, et in 5 refert ex Valerio Maximo sententiam Socratis philosophi, qui asserebat, *nihil ultra petendum a diis immortalibus, quam ut bona tribuerent.* Itaque censuit ille philosophus nihil esse a Deo determinate petendum; et rationem addidit, quia Deus scit quid unicuique sit utile, nos autem sæpe in votis habemus id quod non impetrare melius esset. Quam rationem confirmare videtur Paulus ad Roman. 8, dicens: *Quid oremus, sicut oportet, nescimus.* Atque hæc etiam sententia tribui potest Wiclepho; nam, sicut negavit esse orandum pro aliquo in particulari, ita consequenter negare potuit vel debuit esse aliquid in speciali in oratione petendum, quia eadem est utriusque ratio. Denique hæretici dicti Illuminati in eadem sententia fuisse feruntur; dicebant enim nihil esse a Deo petendum, nisi ut fiat voluntas ejus, nam hoc solum est desiderandum, et bonis omnibus preferendum, juxta debitum charitatis.

2. *Contraria opinio tanquam certa statuitur, et fide tenenda.* — Nihilominus pro certo statuendum est, licitum esse aliquid determinate a Deo in oratione petere. Quod censeo esse de fide, sufficienterque probari ex oratione Dominica; nam postremo loco citati hæretici, unam tantum illius particulam seu petitionem videntur admisisse, scilicet, *fiat voluntas tua,* cum tamen Christus Dominus sex alias nos docuerit, quibus multa in particulari petimus. Exemplo etiam idem nos Christus docuit, rogans pro fide Petri, et pro remissione peccati crucifigentium ipsum. Et ex tota Scriptura, præsertim ex libro Psalmorum, et ex Epistolis Pauli, constat hunc fuisse usum Sanctorum, quem etiam Ecclesia in suis observat orationibus. Quomodo autem hoc intelligendum sit, et qua ratione ad diversa honorum genera sit applicandum, patebit ex sequentibus. Unde etiam facile solvetur fundamentum oppositi erroris.

3. *Assertio posita declaratur, distinguendo bona spiritualia et temporalia.* — *Temporalium bonorum subdivisio.* — Est ergo advertendum duplex esse bonorum genus: quædam enim bona spiritualia dici possunt, alia temporalia. Sub spiritualibus hic comprehendimus omnia honesta bona, quibus nemo potest male uti, sive sint gratia et supernaturales virtutes ac earum opera, sive sint virtutes morales acquisitæ cum actibus suis. Sub temporalibus autem bonis comprehendimus omnia bona fortunæ, et bona corporis, ut sunt vita et salus,